

САНА ОЛОХ

Х а л ы а т
1981 снл алтынны
15 күүттөн тахсар

СССР ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЯ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 103 (6083)

1984 снл. Атырдах ыйын 28 күнэ
ОПТУОРУННУК

Сыаната
2 харчы.

Бастакы быһаарыылаах нэдиэлэ түмүктэннэ.
Нэдиэлэ устата оройуон үрдүнэн 2724 тонна от
кэбиһилиннэ, 986 тонна сиилэс угулунна.

Иккис нэдиэлэбэ сорукпут —
3276 тонна от, уонна элбэх сиилэс.
ХОДУҔАҔА — ҮЛЭБЭ ҮРДҮК ТЭТИМИ!

Сүөһү аһылыгы бэлэмнээһин
атырдах ыйын 27 күнүнээби сводката

СОВХОЗТАР	Уэллэр кини ахсаана	Зено ахсаана	Ол иһигэр механизм.	Охсуу (гектар)	Муһууу (гектар)	Кэбиһини (тонна)		Сиилэс (тонна)		От мээккэтэ (тонна)	
						график	туола	график	туола	график	туола
Карл Маркс	684	33	9	14954	14559	8500	6153	3080	2336	291	—
Субуруускай	181	20	5	7360	7320	4250	4488	1165	1020	291	—
Эрилик Эрстиин	620	35	5	11327	11259	8840	6577	2464	1370	291	90
«Чурапчы»	465	26	2	10803	9687	6460	5474	1848	2050	97	—
«Мындаарайы»	235	13	5	7640	7625	5950	6241	1540	2950	—	—
Оройуон үрдүнэн	2185	127	26	52084	50450	34000	28933	10087	9726	970	90

Сүөһү аһылыгы соро-
малааһын иккис быһа-
арыылаах нэдиэлэттэн
бастаһа түмүктэннэ. Күн-
дүзү курааннаан бизэтин
үрдүнэн хотуһаа үлэти-
и кыйаһын үрдэттибит.
Нэдиэлэ устата оройуон ү-
рдүнэн 2724 тонна от кэби-
һилиннэ, сезоннаабы быһаар
үүннэ иһэринэн 72,3 быр-
сыан толордуһа. Оттон
иһэлээһингэ татти нам
уһаппа, баарасуода 986
тонна сүмэһиннээх аһылык
бэлэмнэ.

Оройуонго арыый та-
ттыһа үлэһэбит. Су-
буруускай аатынан совхоз
«Ошпаары» быһаарыы
бизэһин толорон бу иккис
бастаан иһит «Мында-
арайы» ситтэ. Эриликтер

ын үрдүнэн кэбиһи «на-
диэлэ» оройуон үрдүнэн
сичт ахсаана 114-киһинэн
арыйаата.

Хомуур саамы иһит-
тээх, быһаарыылаах күн-
нэбэ үүнүлэр. Быһаарыы-
лаах иккис нэдиэлэ сору-
дун толорор туһугар
бу нэдиэлэбэ сүөх оту сөдө-
туонкалыыр, аспыт нэ-
диэлэттөн үс төгүл элбэх
сиилэһин угар сорукаппыт.
Ити кыһынлар сичт ах-
саанын аһаһын аччаппа-
тахха, үлэ оһорумтуорун
мунууурудук үрдэтэххэ,
хас биһрдий чааһы, күнү
толору нодуустуохтук ту-
һааннахха эрэ ылар кыах
таахпыт.

Күн дьыл тыһыһа,

СУБУОТУННУКТАН КИИРБИТ, ҮБҮНЭН
ССРС Министрдарын Советын уураһаар сеп түбэ-
һиннэрэн, 1983 снл алтынны 15 күнүгэр ытыл-
лыбыт субуотуннуктан кирибит үп оһуолаба ки-
рихтэрин миннээби саастаах оһолор учрежденила-
һын, уопсай орто үөрэх оһуопаларын уонна профес-
сиональнай-техническэй училищалары тутууга туһа-
ныллыаба. Ити үп сороһо Москвада Кыайыны мемо-
риальнай комплексын тутууга барыаба. (ССТА).

От хомуура — ударнай үлэ фрона

ШЕФТЭЭХ ТЭРИЛТЭЛЭР ХАЙДАХ ОТТУУЛЛАРЫЙ

(Атырдах ыйын 27 күнүнээби турутуан)
Бастаһа колонкада — сезоннаабы сорудах, иккис —
туолуута (тоннаан).

КАРЛ-МАРКС ААТЫНАН СОВХОЗКА			
Одьулуунка			
13 №-дээх СПТУ	350	184	
«Якутсельстрой» МУ	60	45	
Чурапчы орто оһуопата	100	80	
Мугудайга			
Киносег	40	25	
Госстрах	20	10	
Госбанк, сберкасса	20	14	
Райсовет исполкомун отделлара	40	37	
Районо	25	15	
Культура учреждениелара	30	15	
СУБУРУУСКАЙ ААТЫНАН СОВХОЗКА			
Аатыһа			
Коммунальнай управление	90	45	
Балыһа, СЭС, аптека, тубдиспансер	100	50	
Аэропорт, метеостанция	20	15	
АЗС	5	—	
Болтоһо			
Промкомбинат	80	85	
Телестанция	5	—	

ЭРИЛИК ЭРИСТИН ААТЫНАН СОВХОЗКА

Холтоһо			
Баһаарынай чаас	40	25	
ЫБСЛКС райкома	25	16	
Милиция, прокуратура, нарсуд	60	57	
Хадаарга			
Лесхоз	70	42	
Тыа хаһаайыстыбатын управлениета	60	32	
Аһаһыһа			
«Якутсовхозстрой» МК	65	40	
Чакырга			
Лесопункт	50	40	
Эт-үүт комбината	50	40	

«ЧУРАПЧЫ» СОВХОЗКА

Сылаһа			
«Сельхозтехника» холбоһук	230	130	
Олоһу-дьаһабы хааччыһын управлениета	50	50	
Интернат-оһуола	50	15	
Адыс ыһаастаах оһуола	80	16	
Килэһкитэ			
Сибээс үлэһэ	40	10	
ЛТЦ-3	30	4	
Арыһааһа			
Сула учаастага	40	40	
Энергоназор	5	—	
«Якутсельхозэнерго»	50	23	

«МЫНДАРАЙЫ» СОВХОЗКА

Болугурга			
Районо	150	100	
«Якутмелиоводострой» МУ	60	60	
Чурапчы орто оһуопата	100	80	
ЫБСЛКС райкомун тэрийитинэн	140	—	
Соловьёв			
«Сельхозхимия» холбоһук	70	45	
Барыта:	2600	1352	

СЕЛЬСОВЕТТАР

Бахсы	325	242	
Болугур	460	530	
Болтоһо	300	195	
Кытаанах	310	145	
Мугудай	430	345	
Одьулуун	510	350	
Соловьёв	300	160	
Сылаһа	450	385	
Хадаар	300	175	
Хатыһы	390	220	
Холтоһо	510	310	
Чакыр	300	200	
Чурапчы	365	323	
Хайахыт	325	200	
Кылааннаах	225	135	
Барыта:	5500	4115	
Общественность, күһүннэ барыта:	8000	5467	

ТУОХ КЫАЛЛАРЫНАН

ХОПТОҔО. Эрилик Н. А. Захаров салайар-
Эристин аатынан совхоз-
лимааһын отделениета бы-
ларыны 2350 тонна оту
сороһуонкалаабыта. Бы-
һыл үүнэн иһэринэн 1728
тонна эрэ оттоһо.

Көстөрүн курдук, бала-
һааннаа дьикфиннэри-
лээх. Онук да буолан бу
ый 20 күнүттэн баллар-
либит иккис быһаарыылаах
нэдиэлэбэ туох кыалларын
толору туһанан үлэ-
лиһи сорукурдуурула-
на.

Туох ханнык иһиннэ, со-
рох тэрэһин дьаһаллары
бэлэттиһибит. Ол курдук.
Н. АРГУНОВ.

БУРДУК ХОМУУРУН ДНЕВНИГЭ

(Атырдах ыйын 27 күнүнээби турутуан)
Бастаһа колонкада — төһө хомуулуохтааба (гектар).
иккис — оттон хомулуна (гектар), (үһүскэ) — вало-
һой хомуур, үүннэ иһэринэн (центнер), төрдүскэ —
оттон ортоһун үүнүүнү ыһы центнер)

Карл Маркс	1700	866	5055	5,8
Субуруускай	920	920	6089	6,6
Эрилик Эрстиин	1300	705	4960	7,0
«Чурапчы»	580	333	700	2,1
«Мындаарайы»	800	481	400	8,3
Оройуон үрдүнэн:	5300	3305	20804	6,2

КУҔУНҔУ ХОРУТУУ ТУРУГА

(Атырдах ыйын 27 күнүнээби турутуан) (гек-
Бастаһа колонкада — төһө хорутулуохтааба (гектар).
иккис — ол туолуута, үүннэ иһэринэн (гектар)
тэр. иккис — ол туолуута, үүннэ иһэринэн (гектар)

Карл Маркс	1080	33	
Субуруускай	630	—	
Эрилик Эрстиин	900	60	
«Чурапчы»	400	230	
«Мындаарайы»	530	—	
Оройуон үрдүнэн:	3540	323	

Оройуон учууталларын амьдрдах бийынаары сүүс

Агснмт бодитнисфэр учууталлар атырдах ийгнн-
б⁴ сүбэ мунилахура Хонтоотоору Кулгура дь-
гнгар буолла. Оио «Уолсай уонна профессиональ-
уорэх оскуолаэриэ реформатын Сүрүн туһаайыла-
рын уонна ССКН КК Генеральнай секретара таба-
рыс К. У. Черненко этилэригиттэн үөскээн тахсар со-
руктары «олххо киллэрингэ педагогическай коллек-
тивтар үлэлэрин туһунан» дахылааты ССКН райю-
мун иккис секретара С. П. Макаров оиордо.

ных тустайхтар. Бу сүнгэн
суолтаныах государтвеннай
дыһаада бытаарыа, көһүүнүк
сыһааныаһы гаһаардыаа суох-
тоол.

X X X

Даклаааты дууалзһингэ бастанын тал элпиг Хайхасын орто оскулатын директорын үрөх чаһыгар солбуйааччы В. Г. Лукина коллективын үлэтин-хамнаһын билгиниэрди. БА оскуолага М. Н. Петрова, НА Оковенников, Е. А. Лукина, М. С. Евграфова курдук учууталлар ордук ситилинэлэхтиг үлэниилээр. 1979 сыллаахтан муһина аттестацияны барбыт 2 учуутаттан 14-төрө хайбааньтарынын септеөөдүнүн сыналарымтара. Үөрүк билли хаачыстыр бата 42 бырыһаанга төгүһээр. Быйда аян бастаан үлэ уонна сыннаалах лаазыра тарһилинэ. Саралааһын куһабана суох. Үөрэтэр-интэр үлэ өссө үрдүк таһымнааһынан көккө мөһөйдөр баалара атахтыыр. Бастата турар, Үөрэлээччилэри үлэбэ үөрэтингэ, патиңге сөптөөх базасуох! Оскуолага сыннаараллы быт Угүөл фермата көрдөбүдүгэ ирайдынан эппизтээбег, маханнаатордары үөрэтэр полиго суох.

—Үөрэтэр кабинеттарбыт, дэштэ Венера Гаврильевна, электро-уотунан хааччыллылар мөлтөх. Стандарка эппэттир, гуссарай, бөбө-таба оңоһуудах мебель арынах. Оболс ортолоругар кулгаах, тинс ырыта элбэх. Маннааха оройуоннабы балымна көмөтө эрийн дэр.

Чуранчы орто оскуолаты
нуучча тылыгар уонна, лите-
ратурыгар учуутала А. П. Ф.
дорова оҕолор элбэхтик нууч-
каны саҥаралларын ситиһэр т-
һуттан кылаас таһынаабы бар

дьяаллары нууччалыы тылына
мытарга этии кыллэрдэ. Орто
сүлүүх үөрөнээччилэр кылаас
быһаары аарымаларгар ана
лаах литература адыһаа эб
тэр төрүт да суоҕа үөрэтэргэ
бах марахаттары үөскэтэр. Ара
тар бу бонпуруоһу быһаарар
түрүөгүсэ.

—Оскуолаба оёну үлэз и
тин уонна үөртүн боппуруу
хаһаагытааһар да сытыты
туруорулубута кэккэ боппуруу
тары быһаары, биһиги оску
лабытыгар, баатаан туран, и
терсилай базаны бөбөргөтө
эрэйэр. Холобур, алта сааста
оёдор сынныанар уонна ос
пуур хосторун, тракторы үө
гэр уонна доһоводство кабин
тарын тэрийиһи оскуолабы
гар миэстэ суох,—диэтэ Хада
адыс кылаастаах оскуолат
директор В. П. Божедонов. И
ти маһааха базовый совхоз
мөһөбүрүгэр көрдөстө.

Болтогто селский советын
полкомун председателэ К.
Палуцкай олохтоох оскуола
ингальнай өрөмүөнүгэр үн
көрүлүбэтэрин, бу боппурус
сунаалык уюуна сэлтөөхтөк
наарар наадалаарын эттэ.

— Оргойтон оскуолаларын үе
нээгчлэрийн харахтарын бэр
бэрхэлээний түмүгэр 516
малтөхтүг көрөрө быһаары.
34 оёо наартага сымна олору
тан үгүсүөн сайдыта кэинл
биг. Бу бонпууос мэлдэн к
сэттінгэ тулар эрээри, болго
өссө да ууруллубат. Үгүс оёо
бэйлээрингэр сөөбө суох наартал
га олорон Үөрөнэллэр. Кылаас
ри электро-уотунан сырдат
ситата суох. Сорох оскуолада
температурнай режим тутуул
батын түмүгэр аёолор тымна
малдыаллар. Үөрөнээччилэр
итин аһылык бачачы төрлө
буолан эрэр. Бу өтгүүнэ А
уһунна Хайахсыт орто оскуо
ларып хайгыахха сөн. Оёо
руубуйата—кинн кэскилэ. О
ла ээл-дээл, дахыйымтыта
сыйдыабыт.

[illegible]

Стручков. — Байиш оройуоммутугар улс уонча өйүннэлээн даабырдарын тутуу сабаламмыта уонча сым буола. Ол тухары баара суоҕа 3-4 эрэ типовой даабыр базата тутулунна. Оттон динч-чахчы учугэй хааччылыылаах, көрдө-бүлгэ толору эппиэттиир производствоннай үөрэхтээһин маста-рыскайдары суохтарын көрүөт. Этим сире суох бытаан. Ийик-китин хамсаттылаах дыһал-дыһаллыбатабына, реформа көр-дөөлөрүн толоруу өтөрүөн кыаллыа суоҕа. Бу боп-луруос кэлм сыйыаны эрэйэр, — диэтэ. Бахсы орто оскуолатын В. В. Петров.

13 №-дээх СПТУ преподава-
тель М. П. Ефимов ахсыс кы-
лааны бүтээн училищеза үөрэ-
нэ кэлбит өбөлөр таба суруйба-
тарын, бэйэлэрин санааларын
сатаан толору эппиэтэрин бэ-
лиэтээтэ уонна оскуолага үөрэ-
тин хаачыстыбатын тупсарга
эттэ. Итинтэн салгы кини ыч-
чаты эстетическэй, уус-уран ий-
тинин сага таһымга көтөбөрү
болломтону ордук күүбүрдэри
кадрлааһыннан аахта.

Саха сирийн курдук тийм
аймбалаах сиргэ оболору физи-
ческэй иттин үгүс уратылардаах
Ону учуоттаан, Арыылаахтаагы
ооо садын үлэнигэр
нори л'скай даабы
бир идэлээхтэрин опытын үө-
рэтэн бэйэлэрин үлэлэригэр ту-
һакалларын туһунан ити дetsal
сэбиэдиссэйэ П. П. Беляева көп
сэтэ.

—Ухун кыһыгга өбөлөр дьизэ олорорго күһэллэллэр. О кэмгэ киһилэр физическэй норуускалара биллэрдик аччыгыттон ол өбө доруобуйатыга улахан өхсүүлаах. Онон сагитутулар өбө үчреждениэлэри бырайыактыырга итин үчүөттүр наадалаах. Иккитинэн, бааарынай өттүнэн кутталлабынан өбө сэдгэрин куукуналлара туспа дьлэбэ үлэллэхтээхтэрэ биһиэхэ тутуһалубат. Мин эмнэ көрүүххэ,—дистэ киһитүмүтөр.

—Бичхаты нитингэ комсомо
оруола улахан. Үлэ билирэмми
форматынан буолбут педагог
чеккай этэрэттэр кыахтарын б
литин да ситэ туһана иликпи
Оскуолаларга комсомольска
нионерскай тэрилтэлэри сал
һынан, кыһилэр үлэлэрингэ
олохторугар күүнэтэ орооһуун
оскуола директорун нитэр үл
бэ солбуйааччылар эрэ дьары
таналлар. Оттон үчүктэлл

комсомольской тэрилтэлэрэ м
ныаха көмөтө кыра, Оболор б
йэлэрин бэйэлэрэ дьаһаныыла
эсэ да сөптөөх таһымга туру
рулла илик, Кылаас салайа
чыта, учууталлар эппикэл
һиһээрэ эсэ да баар. Ол ту
р Оболор общественной амы
ностара, бэрилдибит тыл, дыа
һын эппикэтиэстэрэ намыһа
Холобур, Субуруускай аатын
совхоз кырыы производствени
унаастагар Кындаал үлэтин т
сарга быһаарынан совхозу к
та дуогабардаспыт интернат
куола 12 выпускнигыттан би
гин 3-рэ эрэ тахсан үлэтин с
дыаллар. «Чурапчы» совхоз
рэттигэр тахсыахтаах Чурап
орто оскуолатын выпускник
рыгар ити эмиэ сыһыаннаах.
Чаччы оскуола интер
кэдэһин биэрин баарын көрдө
рүн таһынан, выпускниктар
кытта сибээһэ мөлтөбүн э
гуоһулуур. Маньааха Хайах
орто оскуолатыгар баар үчү
опыты холобур аҕалыабы пр
рыллар. Оһно учууталлар пр
водствога үлэтин тахсыбыт
пускниктарыгар консультуун
ры тэрийэн киһилэри сал
Үөрэнэ барарга бэлэмниил
хайдах үлэлиилэрин, оло
лорун мэлдьи билэ олоһолдо
дистэ бэйэтин этипити
ЫБСЛКС райкомун иккис
ретара К. Родионов. Итин
салгыы киһи үөрэнээчилэри
сомолга бэлэмнээһини тупса
га сорук туруорда.

Мугудай сельсоветын нис-
мун председателэ М. Д. К
никова олохтоох оскуола
лектива нэгдэлээр ортот

политической-интер үлсн
найдык кыттары түрүс
сээт, 20 учуутал лектор
учуутал пропандинна
линдер. Учууталарта
сальсовет депутаты, б
партбюро чилинэ. Ара
ин сэрэ Төлөй Дирга
най окуула тутуу
ситэрэрт туруруста.

Хатылы орто оскуоланын ректорын интэр үлгэр йааччы С. П. Борисов аилэр «бэйэлэрэ» дияанак боппуруостарыгар конкурс активистарга семинарды ийр, көрүү-конкурстары наадаталарын санатта.

Оройуон баймагнай домин
В. П. Белоусов байгалийн эл
гэр тачалхай баймагнай эл
нээний уонна флуорит
галларын үлэлдигэр байр
бэстэргэ үлэхтөө, Орой
ланы бүтэрбиттэр бэр
да болууруостарга айма
ру элпиги бүтэрбиттэр
вой бэлэмнэннэлтэр, флу
сайдималара мөлгөтүн бай

[illegible]

Суба мунных кытими
базонан совхозтарга
приятеларга, бари үч
тивтарыгар уонна оро
ществоньыгар туһаа
рым ылынылар.

х х х

Үеризэччилэр туйлын
рин тэрийнхэг Бүтүн Раша
ды социалистическай а
һыгга активнай кутым
Эрлик Эрстийн азия
хоз РСФСР Үерэрин
ствотын итлэннэ норт
ринтин, үрдүк орку
научнай учреждени
тэрин профсоюзун
таагы комитетын
грамоталарын илэр
та, Ыччатын комит
итингэ үтүэлэрин ил
орто оркулатын саз
уонна литературатын
М. Н. Прогдьяков
Үерэбин министрствотын
профсоюз. Клин Комит
гудай орто оркулаты
най кылаастарын үстү
Барашкова РСФСР Үер
нистерствотын уонна
республикатаагы комит
чуотунай грамоталар
лиэтиминтэрэ. Ит
лары кинилэргэ үрдүк
һыгга-майгыга райо
комун председател М. Е.
мяков туттаптаа.

Итнн тнз от хому
Зоннаарм билан
Армаах азм килдн
гуолтын илнн тэр
уонна снналал дээр
лайавччта Н. Н. Кара
га ССКП обкомун уога
АССР Министрларн
Махтал суруктар тут
на, Оттон Хатын орт
латын физикада учур
лектор, пропаганда А.
рамов кичты политик
тинг активтай кутул
ЫБСЛКС обкомун Бо
грамотатн тутта.

М. МИХАИЛ
ХАЙМАТ

ВАШИНГТОН УОТУНАН ООННЬУУР

Галайская армилар сә-
куруулуу-арбаа өтүлүрүз
гар сытар Тихэй океан уу-
ларыгар сасынт Джон-
стон Атолл Жинини күү-
нүргэ аан дойду бачаатын
бөлөмөтөгүн тарта. Би-
хорус Армияны Нептарой
13 тый. талха төнчө
арбаа химическай сарни
сөөни уонча күүстээх сү-
бүрдөр невестиналары уу-
рургэ туһанар. Ол-гынан
барал соторугуларга Атог-
лу тикирдэрү куттаабыт
«Кели» Тайбуунун си-
бастаан ити армы байма-
най гарнизона бөрү сүһа-
лык көһөрүлүһнэ. Онон
химическай сарни сөптөөх
Күннөрдөр көрүүтө хара-
билата суох хаалдарынан
нылар, Тихэй океан модул
күүстөөх дэлгуннара Неп-
тарой мыскалаттарын ал-
дытар куттаах үөскээтэ,
Онон невиннай паразити-
ческай га тастинтэ өбөл-
сөн дүөлүн сүһүрдүн чу-
гастаары архипелагтар
бэрэбэрхөтөрүн дыһала-
рытар, дөрүбүйданыгар
сүһүчата, «Бийиги тай-
бытан төһө хоруму
тахсарын биһэри күүстэргэ
ары тинийэбит», диктэ
АХШ баймааннай ведом-
стотын предетайнчелэ.

скай сэрингэ бэлэмжлэниин тургэтатэртэ дуулуур авантюристическай политикатэ өрдүк кутталлаарын саралааталар.

Холбоонутаах Штаттар хаймы-үйэ аан дөйдүү саамай куустээх химическай сэрин сэнтэвчилэр. Пентагон Америка территориятыгар, ону ааһан кыранысса таһыгар, олһингар ГФР-га, маасабайдык өлөрөр сэрин сэнтээх уонтан таһса бөдөн мөсч дэвтэнна. Специалистар авадларанан, АХШ-ка юуһуулуубут химическай сэрин сэнтэрин Уонсай сэнтэһаа сир үрдүгэр өлөү бүтүннүүтүн хас да тегүл сүөх өгөрөр кыһаах.

ССРС-тэрин, атын со-ошһилэстическай дөйдүтэ-ры байһанынай өтүгүн баһыйымына ситиһи курсун тутуһан, Вашингтон административтаа ядернайтан химическайга тийи маас-сабайдык өлөрөр сэрин сэн би бары көрүннэрин өнөрү бөдөн масштабтаах програмчатын өлөххө киллэринин тургэтатэ сэт-тилар. 1983 сыллаахха АХШ бирэ сылта суоттэм-мэт 1-а Американы химическай хаттаачи сөблээһингэ дүн ааттанар програмчатын өлөххө киллэрини са-малаттылар. Сөблөһүннө

дээх куустар бары норууг
нэрин химическэй сэрни
сэргээһини кэсэтингэ уон
на хачыстыбаныай өтү
гөр санардыла 10 мил
лиард доллары биэрэргэ
быһаарыллына.

Вашингтон милитарист
скэй программа аан дой
ду общественноһын уба
хан утарымытын көрсө
Онуук буолуохтаах даба
ны: үгүс норуоттар амери
канскэй военщина хими
ческэй сэрни сэбин туттуу
та дьулуһуутун байлалары
этэринэн хааннары аа
бедлиһа буолабаат. АХШ
соторутаагыта Индокитай
норуоттарын утары хими
ческэй сэрини төлө тар
та. Аңардас Вьетнамга
американскэй сэрни ээр
эбэх тыһылыта уонна
химическэй веществалары
тутуһулар.

Пентагон аан дойду бү
түн регионнарын «Хими
ческэй дүһөгүбкэлэргэ»
кубулутарга дьулуһуута
химическэй сэрни сэбин
оһорууну Уонна кини сап
панын ханатыһына бөбөр
уонна ити сэби суох оһо
роор туһунан Советскэй
Союз этинээрэ ордук өлөх
төөхтөрүн, ураты суолта
лаахтарын дьэскэтик көр
дөр.

Р. СЕРЕБРЕННИКОВ,
СССР ырытаачыта.

Антропони́мика:

Сахалын үүс-уран дитетугурайн саадаадагт А. И. Софроньев «Ойччага тийн-пи-хэ» — констэнтээр куо-бах оюун-аломаа арьл-дэр; Сэмэн бодоньордоох дьадааньонг оюолоруугар кыларан, аыраашыг, аты-рай, үгүс сүлүүнү шай-барбыттыг кэннэ, обо бэр-гээнтинг дүхтүүр өрүпү-сүт, (11 т. 30 с.) олох-оюуну куобах дигэ зат-таах. Куобах, тиз куобар-бараксан, саас тухары са-ла дьонугар аыраалдаах кыыл: дьадагы саха куо-бахха айдала, солходоон бэтир-түүлэр охсуууга тыаһнаах ордоро: этин-сирэ, тириитин таһнара. Саха кийитэ куобар-ситэри билэра. Кийин ту-гуан дэмэ, быһый атабы-нан дуу, тас көсгүүтүнэ-дуу, куттас майгытынан дуу, куобакха маарыгна-тара. Ол иһин буолуо, саха-ба «куобах» заттаахтар өр-дөөгүттэн баалара: 1665 с.ыл Наахараба Иригэ-Тюбяков ойодо Қобак эрэ-өлбүтүн кэннэ 3 уоллаах 10 ынахтаах, хас да сылга сүөлүлээх хаалбыт уонун-эрин быраатыгар Онек Тю-бяковка олорубут. (С. А. Токарев «Общ. строй яку-тов XVII—XVIII вв», Як. 1945, (Ток. 59 с (Ити кэм-нэ Якутекайга Петр Кры-жановский нууччаба саха-кыына Ульяна, сахалын-атаа Кобыкайко Куобах-ай-ко) кулут эбит («Яку-тия» в XVII в» под ред С. Бахрушина и С. Токарева» Як. 1953-кылг. БТ. 330 (Атамайга Кобак Чимчи- (XVII үйэ) Луучүнгө Тече-Кобакин (1776 с.ыл) оло-

оюну (9 дуу, 12 дуу саастаах) наахаралар албын-наан таһаараннар, үгүү-батас шигилыга, огостоллор («Саха былыргы сэһэннэрэ» (Уолна кэпсээннэрэ», м-л, 1960-кылг. «Саха сэн» д, 200 с). Атын сэһэннэр» Моботой Мэхээлэ дэн уол саастаах оҕо Бадьыты тматтыгар отоннуу сылдьан түтүһүн көрбүтэ: икки көмүс ыгымырдаах аттар маска баваллан тураллара, ол аттыгар икки олус мааны таптаастаах эдэр дьон олороллоро»—бу Манчаарылаах этилэр. Уол кимнэхэ да эттэм суоҕа тылын биэрэн баран, ол тылын төлөрбүт—эпикэтэх (Н. Березкин «Манчаары норуот номоҕор Як. 1972-кылг. Манч. НН, 242 с). Өссө кэпсээнгэ кирибит Бэрдээх Удабан, Буобура, Толлоко, Саһыл Саҕа, Тинг Мэийи днэ ааттар баваллар. Суруйааччылар уус-уран айымньыларыгар сахалыы антропонимнарга кыыллар ааттарын сөбүлээн, кыргини тутталлар: Кыылака Сүөдэр (ЭЭ, I т, 414 с) Ийэ Кыылаах ойуун (КУу «Былыргы дьыл», 128 с) Саһыл ойуун (ПО «Кыһыл Ойуун» Сэргэн ойуун (СО «Лоокут уолна Ньургунун»), Эһи Дьарааһын А. А. III, 501 с) Эһэнки уола Лэгнэя (ЭЭ, I т, 238 с), Бөрө атыһын (СД «Кини биһрдэ олорор» Хыҥаанай уола Саһылмакаа («КУу «Хаталпын саҕабын» 219 с Бүүчүн оҕонһор (АА I т, 258 с) Саарбалаахан (СД «Кини биһрдэ олорор») Элик (ПО, III, 177 с. элик-чубарый олени—элик кыыл) ЭП, 248 сглб), Кэрэмэс (С «Айаал», кэрэмэс—снудука—кэрэмэс саһыл, ЭП, 10:—М. Могодой уол (Н. Н.

Кутерев, Торука
гийн Кютерев, Кутерев,
Кютерев, Чочуга
Кютерев багтаахтар
биттэр. Уус-урай
раба Күтэр Уйбаа
строов «Кулбаан
Күтэр Борон уйба
«Уйбаан Дууһа»
уола (СО «Кини
киргэтэр» дэни
лар.)
«Кутуйах авт ХХ
тээя Кутуяха
сагаланаар 1782 см.
кинээһэ Кутуях
кинээстэр билаастар
дэтэр наадатын
көрдөхүү гүһэрин
319 с) П. Ойуунский
Куданса» сэйингэр
тохойо Кутуях
тылаар. 1776 см.
пинхэктэн көрдөх
йах авт үкэс
лүүсуньүгтэр
курдук: Хороро
көөс: Бордонго
тюкин, Кутуях
Хочуах, Куту
туях Тюлякин,
Кутуях Бакня
Кутуях Кусов
(Кус уаах
йах), Икян
Кутуяхов:
Кутуях Болгуяров
нэ Кутуях Керин,
дэйга Кутуях
Семюх
буттар. Кутуях
ол тал араас
араастык
Мылчаар (СО
Бытанычтан (СО
дырапалаан),
«Саха сэл»... 135 с.
дизин заттары

Яснай Поляна балыһатын эмчиттэрэ

бишр бастакы—оччолорго 18
медицинскэй көмөгү олгоро-
ро.

1941 снэлээххэ фашистад бэлэнлэһи олоочу уруу хал-
лаабытара. Кинилэри үүр-
бүт кэннэ гусударстад ба-
лаһиһаа чөсүгэр түһэрэр
гэ үл көрбүтэ.

Билснийг бэлэмдэг үе о-
дөөмчлөх, үүсгэй хаа-
члалыг хийх лаборатория-
лах. Манна диагнозыг би-
лээр арга саамийг аниг а-
паратура туһамлаар уу-
тук операциялар олох
лалар, эмтээний аниг
манилара туһулалар

Синмокка: врач-педиатр Надежда Александровна Грацианова совхоз озо садтан сыйлдар жаракм пацисенары кытта. Тыл сириппези балыкхага 35 сый эткыл суох улэтин плин киип «Вочуот Зыгата» орден киип паараллааэммыта.

Ю. Набатов фотота,
(ССТА фотохрониката)

Тудьскэй уобалаас, Норуот үөрөдүрүнүн наркома А. В. Дунаевскай 1928 сыллааха Ясней Поляна оскуолатыгар Л. Н. Толстойга аналлаах пазматыннык аймак-дымтыгар этэринигэр: «Ясней Поляна территориятыгар улуу суруйаачыга бастык пазматынныктырынан кини атын сүгөр оскуола уоп-па баланына буолуохтаах-тар»,—диэбитэ.

Ясней Полянагаагы ирчэбнэй участка—уобалаака дэриэбинэ олохтоохторуга

Интэрнэтинэй эйгэтигэр

ЖУНДУ ДЪААТ

Москвагаары серпонта-рийг ~~хуучир~~ 4 тидмичат-тан тасал, даяатгах гадю-жалар ниглэхлээр. Кини-дэри аһаас халлаан ан-гитар вольердарга тутаа-лар.

Герпетолог вольерга кар-дэй санинхалаах уонна анла үтүктүгэх кириэн га-диолары куйуурунан сэрэ-ни хомуйар. Час кэригэ буолат 500 эриэн үөлэбэ-риинд даяатгарын биз-рээрн байлэрин уочаратта-лар кэтэхлээр.

Специалист үөрүүбэ хам-
самынан гадюканы куйуур-
тан ороон илар. Өсөө сал-
гыгга гарбаатарынан гадю-
ка төбөтүүг тутан илар уон-
на дыааты хомуйар иһиккэ
чуганатар. Гадюка полети-
леновой пленкада төбөтүү-
угар, сонно тутта иһиниэлэ
көстөр сырдык сүмэллэ
хаанылаата ыстакаанга
мөлбөрүүр.

Ити көһинтээн бородуук-
суйаны аналлаах иһиккэ
сүткүүлэр уонна термоста-
тичскай образотканы ыт-
тааллар. Араас кристаллик-

тар—халхыг даяат үөсүүр
Эрнэ үөн даяатын аан
дойду үүс институттары
гар 80-тан тахса снл усгата
үгэрэтэллэр. Уеһайдар чин
чийнхлэрэ бигэртэринэн
гедюка даяата—айһа
тһыннхх бордоуксуйата
тугуан да солбулар кы
да олус биологическай өттү
нн өүс активнай вещество
лартан уонна ферментэртэ
турар.

Гаджикалар кийнхэ уру
таан саба түснэттэр, оһон
кутала сүөхтар. Оттон ту
һалара сөүмэр.

Н. ЗУЕВ,
ССТА корр.

Н. ЗУЕВ,
СССР

БИЖИГ ААДЫРЫШЫТ: почтовой индекс 678700. Чурапчы с.
Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРЫТ: редактор—21-332, отделлар—
21-265, хатсай 21-505.

«Сага олох»
айном»

(«Новая...»)

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

Эт-үүг комбината бастайаанын үлэз нинэ
харабыларга наадылар.

Багаалиахтар үлэ бириэмэтигэр кэлэн хэсгээр
АДМИНИСТРАЦИЯ

Оройуоннаабы балыһа бастайарын үгэс каларга, сантехника, электрика, «Сунат

Үзлэмэ бабалаахтар кэлэн эбэтэр 21--16

Администрация

Эрилик Эрстинин аатыннн совхоз салгытнн
Хонтобо сельсоветынн чактырманын 1-контрост оон

сельсоветы исполкома, госстрах
бухгалтерия инспекция колхозной тугу
рана

РОМАНОВ Петр Николаевич

Талттыр кэргэним, элбээн абабыт, кыһын

Улусунун **РОМАНОВ** Петр Николаевич

уһундук ыараханник малдьан элбүтүз, дик
ник курутуйан туран, бары билэр динир

Көргөзө, оңолоро, сөөнөзө, күтүкө.